

Małgorzata Miazga,

doradca metodyczny języka polskiego i wiedzy o kulturze

w Samorządowym Ośrodku Doradztwa Metodycznego i Doskonalenia Nauczycieli

w Kielcach

Recenzja programu nauczania Barbary Łabęckiej

Spotkania z kulturą

Komentarz do założeń programu

Założenia programu są zgodne z ideą przedmiotu *wiedza o kulturze* przedstawioną w komentarzu do podstawy programowej. Autorka programu jasno określiła główny cel zajęć – przygotowanie młodych ludzi do krytycznego i aktywnego uczestnictwa we współczesnej kulturze. Trafnie położyła nacisk na zachęcenie młodych ludzi do uważnej obserwacji aktualnych zjawisk artystycznych i interpretacji współczesnych tekstów kultury. W związku z tym zadbała o wyposażenie odbiorców w narzędzia do analizy wytworów poszczególnych dziedzin kultury współczesnej. Wiadomości historyczne zostały potraktowane jako kontekst w formie ilustrowanych osi czasu, co dobrze współgra z wizualnym sposobem odbioru świata. Poprzez konfrontowanie opinii uczniów z przemyśleniami profesjonalistów lekcje wiedzy o kulturze mają służyć wyrabianiu gustu i tworzyć nawyk obcowania z kulturą.

Ocena zgodności programu z rozporządzeniem MEN z dnia 8 czerwca 2009 r. (w sprawie dopuszczania do użytku programów nauczania)

Program ma treść i strukturę zgodną z rozporządzeniem MEN. Stanowi opis sposobu realizacji celów kształcenia i zadań edukacyjnych ustalonych w podstawie programowej. Zawiera szczegółowe cele kształcenia i wychowania, treści nauczania, sposoby osiągnięcia celów kształcenia i wychowania, opis założonych osiągnięć ucznia, a także propozycje kryteriów oceny i metod sprawdzania osiągnięć ucznia.

Ocena zgodności programu z podstawą programową kształcenia ogólnego (rozporządzenie MEN z dnia 23 grudnia 2008 r.)

Program jest zgodny z podstawą programową. Przywołano w nim wymagania ogólne i szczegółowe, aby wykazać następnie ich związek z proponowanymi treściami kształcenia. Program pozwala na pełną realizację wszystkich celów edukacyjnych – ogólnych i szczegółowych – wskazanych w podstawie programowej oraz zapewnia realizację zadań szkoły. W tym celu autorka podkreśla wagę współpracy z nauczycielami innych przedmiotów, zwłaszcza języka polskiego. W dokumencie wyliczono nie tylko główne cele wychowania

i kształcenia w ramach przedmiotu *wiedza o kulturze*, lecz także wskazano konkretne działania uczniów i postawy nauczyciela służące osiągnięciu założonych celów.

Program w sposób logiczny i usystematyzowany porządkuje większość treści nauczania, grupując je w 12 bloków tematycznych, co umożliwia zaprojektowanie przez nauczyciela 2–3 godzinnych zajęć poświęconych danej sferze kultury. Także wyposażenie uczniów w narzędzia do analizy wytworów kultury współczesnej, a dopiero potem omawianie konkretnych dzieł pokazuje funkcjonalność wiedzy. Widoczna jest zasada od ogółu do szczegółu – na przykład po przedstawieniu głównych nurtów w kinie światowym, reprezentacji narodowych kinematografii i zgromadzeniu potrzebnych pojęć, uczniowie analizują i komentują wybrany film. Autorka zaplanowała m.in. film *Sala samobójców*, który nauczyciel wykorzysta jako autonomiczne dzieło synkretyczne, ale i utwór wychowawczy. Moduł *Sprawdź, czy potrafisz* zakładający samodzielną pracę analityczno-interpretacyjną ucznia jest dobrym podsumowaniem danego bloku i sposobem weryfikacji stopnia realizacji założonych celów przez nauczyciela. Ten komponent może być stałym narzędziem ewaluacji programu.

Ocena poprawności merytorycznej i dydaktycznej programu nauczania

Program jest poprawny pod względem merytorycznym (m.in. wybrane przez autorkę przykłady są reprezentatywne dla poszczególnych sfer kultury) i uwzględnia aktualny stan wiedzy naukowej na temat antropologii kulturowej. Specyfikę programu stanowi wyjaśnienie młodemu człowiekowi różnorodności zjawisk kulturowych z jego najbliższego otoczenia prywatnego (np.: real TV, wiadomości, fiction genre, talk-show, reality show, makeover, talent show, serial, reklama, wydarzenie medialne) i oficjalnego, np. społeczeństwo obywatelskie (ruch dziennikarstwa obywatelskiego), zagrożenia (cyfrowe wykluczenie, cyberprzemoc). Widać, że program cechuje się aktualnością i nawiązuje do ważnych zjawisk społecznych, które powinny stać się przedmiotem dyskusji z młodymi ludźmi. Autorka nie infantylizuje treści nauczania, ale przedmiotem analizy czyni nowe, ważne i poważne zjawiska. Szczególnie interesujący jest rozdział poświęcony fotografii, bo ta dziedzina zarówno rzemiosła, jak i sztuki jest dziś coraz bardziej popularna wśród młodych ludzi.

Program jest poprawny pod względem dydaktycznym i uwzględnia aktualny stan wiedzy metodycznej. Jest przystosowany przede wszystkim do pracy z uczniem zainteresowanym bogactwem zjawisk kulturowych, ale też dopasowany do poziomu mentalności człowieka funkcjonującego głównie w pop-kulturze.

Zawiera zakres treści nauczania maksymalny w stosunku do liczby 30–35 godzin przewidzianych w ramowym planie nauczania na realizację przedmiotu w zakresie podstawowym w pierwszej klasie, ale dzięki temu podręcznik może pełnić funkcję samokształceniową, stanowić ciekawą „książkę do czytania”. Zakłada także nawiązywanie

do wiedzy ucznia z gimnazjum zgodnie z zasadą linearnego kształcenia oraz opiera się na integracji przedmiotów – harmonijnym łączeniu zagadnień sztuki i kultury.

Program nauczania umożliwi indywidualizację procesu nauczania i nabycie umiejętności określonych w podstawie programowej kształcenia ogólnego. Uwzględnia też zróżnicowane potrzeby uczniów oraz pozwala na rozwijanie ich zdolności i zainteresowań, między innymi poprzez dobór metod nauczania (np. dopuszczenie do głosu hermeneutyki).

Program jest bardzo bogaty, autorka założyła przedstawienie uczniowi maksymalnie wielu zjawisk w kulturze współczesnej, natomiast nauczyciel ma prawo do modyfikacji treści programowych, przystosowania ich do mentalności swoich uczniów i właściwości środowiska lokalnego, przy zachowaniu ram określonych w podstawie programowej.

Ocena założonych w programie sposobów osiągnięcia celów

Program nauczania *Spotkania z kulturą* uczy stosowania zdobytej wiedzy w działaniu. Bogactwo metod nie tylko wyliczonych, lecz także sfunkcjonalizowanych pokazuje, że program jest dostosowany do aktualnych tendencji różnicowania form pracy uczniów, adekwatnie do różnych sposobów percepcji, i uwzględnia rozmaite typy inteligencji według teorii Howarda Gardnera. Dlatego założone w programie sposoby osiągnięcia celów będą motywować uczniów do obecności i aktywności na lekcjach wiedzy o kulturze.

Opis założonych osiągnięć uczniów oraz propozycje kryteriów oceny i metod sprawdzania osiągnięć będą dobrze służyć nauczycielowi w opracowaniu przedmiotowego systemu oceniania. Podane uczniom przed wykonaniem pracy ułatwią planowanie i organizację pracy.

Autorka słusznie zwróciła uwagę na motywacyjną i kształtującą rolę oceny szkolnej na lekcjach z wiedzy o kulturze. Zajęcia mają być ciekawe i przyjemne, a jednocześnie wartościowe.

Informacje dotyczące obudowy metodycznej programu zapowiadają systematyczną pomoc wydawnictwa w pracy nauczyciela, w tym stale aktualizowany na stronie internetowej wykaz wartościowych zasobów w Internecie (np. lekcji i materiałów na portalach edukacyjnych).

Wniosek końcowy: *Spotkania z kulturą* Barbary Łabęckiej to program rzetelny, nowoczesny, interesujący, z pewnością zdobędzie popularność na rynku.